

Ár 2013, föstudaginn 4. janúar, er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Oddur Ólason.

Fyrir er tekið **mál nr. 118/2012:**

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 2. júlí 2012, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 2. júlí 2012. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 3. júlí 2012, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 13. ágúst 2012. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 13. ágúst, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 27. ágúst 2012.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 18. desember 2012 og 4. janúar 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 21. september 2002 undirritaði sóknaraðili skjal sem bar yfirskriftina „Framboðnar tryggingar“. Á skjalinu var tilgreind sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila og A, vegna óverðtryggðs láns með jöfnum afborgunum að fjárhæð kr. 900.000. Þá var tekið fram að greiða ætti upp yfirdrátt í B að fjárhæð kr. 360.000, skuldabréf XXX og víxil í C að fjárhæð kr. 350.000.

Þann 29. september 2002 var skuldabréf nr. X, að fjárhæð kr. 900.000 gefið út af D, til FF. Sóknaraðili og A, eiginmaður sóknaraðila, tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu. Lánið fór í vanskil 2. desember 2002. Þann 8. apríl 2003 ritaði sóknaraðili ásamt eiginmanni sínum undir skilmálabreytingu á umræddu skuldabréfi. Skuldabréfið var greitt upp með skuldabréfi nr. Y, útg. 14. maí 2004.

Þann 25. mars 2003 var veðskuldabréf nr. Z, að fjárhæð kr. 4.000.000 gefið út af E til FF. Var fasteign sóknaraðila að G sett að veði til tryggingar láninu. Skuldabréfinu var skuldbreytt fjórum sinnum, þ.e. 18. maí 2004, 30. janúar 2006, 22.

ágúst 2006 og 25. mars 2009. Samkvæmt skilmálabreytingu veðskuldabréfsins þann 25. mars 2009 ritaði sóknaraðili ásamt eiginmanni sínum undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Ég undirritaður hef kynnt mér efni bréfs þessa og geri mér grein fyrir í hverju ábyrgð mín sem veðleyfisgjafa er fölgin og tel hana samrýmast greiðslugetu minni. Jafnframt hef ég kynnt mér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga“.

Samkvæmt upplýsingum varnaraðila leituðu D og E til Ráðgjafarstofu um fjármál heimilanna vegna greiðsluferfiðleika með umsókn, dags. 13. apríl 2004. Í tillögum Ráðgjafarstofu um fjármál heimilanna, dags. 19. apríl 2004, kom fram að til þess að D og E gætu staðið við umsamar greiðslur vantaði um kr. 64.000 á mánuði. Í tillögunum kom jafnframt fram að lagt væri til að leitað yrði samninga við FF um að vanskilum á skuldabréfi nr. Z yrði bætt við höfuðstól skuldabréfsins þannig að greiðslubyrði héldist óbreytt. Þá væri lagt til að leitað yrði samninga við F um skuldbreytingu á skuldabréfum nr. XX og nr. XXXX. Í tillögunum kom jafnframt fram að þar sem foreldrar D væru í ábyrgðum fyrir hana og E og þar sem þau væru fasteignaeigendur þá væri athugandi hvort þau hefðu laust veð þannig að D og E gætu greitt upp bankaskuldir með lífeyrissjóðsláni þar sem það myndi lækka greiðslubyrði þeirra. Þá væri D og E bent á að láta ábyrgðarmenn vita um núverandi fjárhagsstöðu.

Í kjölfar framangreinds eða þann 4. maí 2004 aflaði sóknaraðili ásamt eiginmanni sínum matsgerðar löggilts fasteignasala vegna fasteignarinnar að G. Samkvæmt matsgerðinni var markaðsverð eignarinnar 27.000.000.

Þann 14. maí 2004 var veðskuldabréf nr. Y að fjárhæð kr. 3.000.000, gefið út af D til FF. Fasteign sóknaraðila var sett að veði á 5. veðrétti til tryggingar láninu. Andvirði skuldabréfsins var m.a. notað til að greiða upp skuldabréf nr. X. Veðskuldabréfinu var skuldbreytt þrisvar sinnum, þ.e. 2. október 2006, 25. mars 2009 og 10. maí 2011. Samkvæmt skilmálabreytingunni 25. mars 2009 ritaði sóknaraðili ásamt eiginmanni sínum undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Ég undirritaður hef kynnt mér efni bréfs þessa og geri mér grein fyrir í hverju ábyrgð mín sem veðleyfisgjafa er fölgin og tel hana samrýmast greiðslugetu minni. Jafnframt hef ég kynnt mér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga“.

Þann 19. maí 2004 var skjal með yfirskriftinni „Framboðnar tryggingar“ undirritað af A. Þar kom fram að fasteignaveð vegna láns að fjárhæð kr. 3.000.000 væri G, þinglýstur eigandi A og maki þinglýsts eiganda sóknaraðili.

Þann 19. maí 2004 var veðskuldabréf nr. Þ, að fjárhæð kr. 800.000 gefið út af E til FF. Fasteign sóknaraðila að G var sett að veði á 6. veðrétti til tryggingar láninu. Veðskuldabréfinu hefur verið skuldbreytt fjórum sinnum, þ.e. 30. janúar 2006, 22. ágúst 2006, 25. mars 2009 og 20. október 2010. Samkvæmt skilmálabreytingu veðskuldabréfsins 25. mars 2009 ritaði sóknaraðili ásamt eiginmanni sínum undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Ég undirritaður hef kynnt mér efni bréfs þessa og geri mér grein fyrir í hverju ábyrgð mín sem veðleyfisgjafa er fölgin og tel hana samrýmast greiðslugetu minni. Jafnframt hef ég kynnt mér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga“. Samkvæmt skilmálabreytingu skuldabréfsins 20. október 2010 ritaði sóknaraðili ásamt eiginmanni sínum undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Ég undirritaður hef kynnt mér efni

skjals þessa auk upphaflegs skuldaskjals og geri mér grein fyrir í hverju ábyrgð mín sem eiganda hinnar veðsettu eignar er fölginn. Ef undirritaður er ekki skuldari og veðsetningin heyrir undir lög um ábyrgðarmenn, nr. 32/2009, samþykki ég efni bréfs þessa með tilvísun til viðfests sammings um lánsveð“.

Þann 13. júlí 2008 var skuldabréf nr. Æ, að fjárhæð kr. 1.500.000 gefið út af E til varnaraðila. Sóknaraðili og A tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu. Óskuðu þau eftir undanþágu frá mati frá greiðslugetu greiðanda og settu upphafsstafi sína við það val. Tekið var fram að ábyrgðaraðili gæti óskað eftir undanþágu frá mati á greiðslugetu greiðanda enda væri heildarábyrgðarfjárhæð ábyrgðarmanns vegna greiðanda gagnvart varnaraðila lægri en kr. 1.000.000 eða ábyrgðaraðili maki eða í sambúð með greiðanda. Ábyrgðaraðili skyldi staðfesta ósk um undanþágu með upphafsstöfum sínum. Með undirritun á skuldabréfið staðfesti sóknaraðili að hafa kynnt sér efni upplýsingabæklings varnaraðila um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila en varnaraðili var aðili að samkomulagi fjármálafyrirtækja, stjórnvalda og Neytendasamtakanna um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Þann 25. mars 2009 var skuldabréf nr. Ö, að fjárhæð kr. 2.270.000, gefið út af E til FF. Sóknaraðili og eiginmaður hennar tókust á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum á láninu. Þann 25. mars hafði skjalið „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga Ö“ verið undirritað. Tiltekið var að greiðandi að láni að fjárhæð kr. 2.270.000 væri E. Ekki kom fram hvort meira en helmingi lánsfjár yrði varið til greiðslu á skuldum greiðanda eða annarra hjá sparisjóðnum. Í liðnum greiðslumat setti sóknaraðili upphafsstafi sína en hakaði ekki við hvort óskað væri eftir greiðslumati eða ekki. Fram kom að niðurstaða greiðslumats benti til að greiðandi gæti ekki efnt skuldbindingar sínar. Skuldabréfinu var skuldbreytt 20. október 2010.

Sóknaraðili óskaði eftir því að varnaraðili myndi meta gildi veðsetningar vegna lána nr. Z og Y. Þann 26. júní 2012 tilkynnti varnaraðili að það væri mat bankans að skortur á greiðslumati nægði ekki eitt og sér til þess að veðsetningin teldist ólögmat. Varnaraðili gat ekki fallist á að skilyrði væru til þess að aflétta skuldabréfum af lánsveði.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 2. júlí 2012.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgð hennar vegna lána nr. Z, Y, X, Æ, Þ og Ö verði felldar úr gildi og veðsetning afmáð í kjölfarið.

Sóknaraðili kveður varnaraðila ekki hafa farið að samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga við umræddar lánveitingar, þar sem ekki hafi verið framkvæmt greiðslumat á aðalskuldara, sbr. 3. gr. samkomulagsins. Sóknaraðili bendir á að D og E hafi búið hjá sóknaraðila og eiginmanni hennar í eitt ár, en hafi flutt í febrúar 2003. Þau séu fullorðið fólk og sóknaraðili hafi ekki leyfi til að hnýsast í bankareikninga þeirra þótt þau hafi búið hjá henni.

Sóknaraðili bendir á að L, útibússtjóri F hafi vitað um fjárhag útgefanda skuldabréfsins og það hafi verið á ábyrgð bankans að lána ekki. Þegar útgefendur skuldabréfanna hafi lent í vandræðum hafi þau farið á fund útibússtjórans og útskýrt vandræði sín, sem hafi stafað af því að E hafi verið stóran hluta ársins erlendis að

reyna fyrir sér sem atvinnumaður í knattspyrnu. Það hafi L vitað. Hann hafi haft litlar sem engar tekjur á því tímabili og einu tekjur útgefenda hafi verið tekjur E. Þau hafi ráðfært sig við L og fylgt hans ráðleggingum, sem hafi m.a. verið að fá veð í fasteign sóknaraðila.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess að kröfum sóknaraðila varðandi skuldabréf nr. Z, Y og X verði hafnað. Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfum sóknaraðila varðandi skuldabréf nr. Þ, Æ, Ö verði vísað frá en til vara að þeim verði hafnað.

Varnaraðili telur rétt að benda á að samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga sé samantekt verklagsreglna sem settar hafi verið til að draga úr vægi ábyrgðarskuldbindinga við lánveitingar. Samkomulagið hafi ekki lagagildi og feli ekki í sér ófrávíkjanlegar formreglur sem sjálfkrafa hafi þær afleiðingar að ógilda beri ábyrgðarskuldbindingu sóknaraðila.

Varðandi skuldabréf nr. Z vísar varnaraðili til þess að skortur á greiðslumati nægi ekki einn og sér til þess að umrædd veðsetning teljist ólögmat. Þannig þurfi fleiri þættir að koma til. Bendir varnaraðili á að tilgangur greiðslumats á útgefanda láns sé að ábyrgðarmenn taki upplýsta ákvörðun um að taka að sér ábyrgðina byggða á mati á greiðslugetu skuldara áður en skrifað sé undir skuldaskjöl. Í þeim tilvikum þegar leiða megi líkur að því að niðurstaða greiðslumats hefði ekki verið forsenda ábyrgðarskuldbindingar þurfi fleiri atriði að koma til skoðunar áður en ákvörðun um niðurfellingu ábyrgðar sé tekin.

Varnaraðili bendir á að lán nr. Z hafi verið gefið út 25. mars 2003. Þann 29. september 2002 hafi sóknaraðili og A, eiginmaður hennar, gengist í sjálfskuldarábyrgð fyrir dóttur sína, D, vegna láns nr. X. Það lán hafi farið í vanskil 2. desember 2002. Telur varnaraðili því ljóst að sóknaraðili og A hafi mátt vita hvernig fjárhagsstöðu D og E hafi verið háttáð þegar þau hafi lánað veð sitt 25. mars 2003, enda hafi vanskilatilkynningar verið farnar að berast vegna láns nr. X. Eins og sjáist á skuldabréfi nr. Z hafi lántaki, E, verið skráður til heimilis að G (veðandlagi) á þeim tíma er lánið hafi verið tekið. Varnaraðili getur ekki litið fram hjá því að lántaki og maki hans D hafi búið að G með foreldrum D þegar lánið hafi verið gefið út. Bankinn telji ekki ósanngjarnt að bera fyrir sig að umþrætt veðsetning sé gild í ljósi þess að annað lán sem sóknaraðili og A hafi verið í ábyrgð fyrir hafi þegar verið komið í vanskil og að lántaki hafi búið inni á lánsveðseigendum. Því megi gera ráð fyrir að sóknaraðili og A hafi verið fullmeðvituð um fjárhagsstöðu lántaka og dóttur þeirra þegar þau hafi ákveðið að lána veð sitt við lántökuna.

Bendir varnaraðili á að samkvæmt dómi Hæstaréttar í máli nr. 153/2005 [sic] skuli kynna ófullnægjandi greiðslugetu fyrir ábyrgðarmanni. Verði vanhöld á kynningu á óhagstæðu greiðslumati þurfi fjármálastofnun að geta sýnt fram á að ábyrgðarmanni hafi verið fjárhagsstaða skuldara ljós og að ábyrgðarmaður hafi samt sem áður tekið á sig skuldbindinguna.

Varnaraðili telur rétt að minna á að umræddu skuldabréfi hafi verið skuldbreytt fjórum sinnum að beiðni skuldara og hafi sóknaraðili og eiginmaður hennar skrifað undir skilmálabreytingarnar án þess að gera athugasemdir við ábyrgðir sínar, meintan skort á greiðslumati eða öðru sem þau hafi talið að leitt gæti til þess að ábyrgð þeirra væri niður fallin. Samkvæmt skilmálabreytingu, dags. 25. mars 2009, hafi sóknaraðili og eiginmaður hennar jafnframt lýst því yfir að þau gerðu sér grein

fyrir í hverju ábyrgð þeirra sem veðleyfisgjafar væri fólgin og teldu hana samrýmast greiðslugetu sinni. Jafnframt hefðu þau kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Varnaraðili telur kröfu sóknaraðila um ógildingu framangreindrar ábyrgðarskuldbindingar falla niður vegna tómlætis af hálfu sóknaraðila. Sóknaraðili hafi ritað undir umrædda ábyrgðarskuldbindingu 25. mars 2003 og hafi fyrst gert athugasemdir við ábyrgðina í júní 2012 eða rúmum níu árum eftir að sóknaraðili hafi gengist í umrædda ábyrgð. Varnaraðili vísar til dóms héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-4871/2011, máli sínu til stuðnings.

Með vísan til alls framangreinds telur varnaraðili að sóknaraðili hafi ekki sýnt fram á að ógilda beri ábyrgðarskuldbindingu hennar vegna umrædds veðskuldabréfs. Beri því að hafna kröfu sóknaraðila um ógildingu veðsetningar fasteignar hennar vegna veðskuldabréfs nr. Z.

Varðandi veðskuldabréf nr. Y og skuldabréf nr. X vísar varnaraðili til þess að skuldabréf nr. X hafi verið greitt upp með veðskuldabréfi nr. Y, útg. 14. maí 2004.

Framangreindu til viðbótar telur varnaraðili rétt að benda á að í málinu liggja fyrir fylgiskjal með framangreindu veðskuldabréfi undir heitingu „Framboðnar tryggingar - Fasteignaveð“. Samkvæmt fylgiskjalinu ritar eiginmaður sóknaraðila undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Hef kynnt mér efni bæklinga um persónuábyrgðir“. Þá hafi verið merkt við reit þar sem óskað hafi verið eftir því að greiðslugeta skuldara yrði ekki metin.

Varnaraðili telur að hann hafi í öllum meginatriðum farið að ákvæðum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga og að meintir annmarkar sem nefndir séu í kvörtun sóknaraðila eigi ekki að leiða til ógildingar umræddrar ábyrgðarskuldbindingar. Vísar varnaraðili máli sínu til stuðnings til dóms Hæstaréttar í máli nr. 116/2010. Varnaraðili vísar jafnframt til niðurstöðu héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-760/2012 um gildi sjálfskuldarábyrgðar.

Framangreindu til viðbótar telur varnaraðili rétt að minna á að umræddu veðskuldabréfi hafi verið skuldbreytt þrisvar sinnum að beiðni skuldara og hafi sóknaraðili og eiginmaður hennar skrifað undir framangreindar skilmálabreytingar án þess að gera athugasemdir við ábyrgðir sínar, meintan skort á greiðslumati eða öðru sem þau hafi talið að leitt gæti til þess að ábyrgð þeirra væri niður fallin. Samkvæmt skilmálabreytingu 25. mars 2009 hafi sóknaraðili og eiginmaður hennar jafnframt lýst því yfir að þau gerðu sér grein fyrir í hverju ábyrgð þeirra sem veðleyfisgjafa væri fólgin og teldu hana samrýmast greiðslugetu sinni. Jafnframt hefðu þau kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Varnaraðili telur kröfu sóknaraðila falla niður vegna tómlætis af hennar hálfu. Sóknaraðili hafi ritað undir áður nefnda ábyrgðarskuldbindingu 14. maí 2004 og hafi fyrst verið gerðar athugasemdir við ábyrgðina í júní 2012, eða rúmum átta árum eftir að sóknaraðili hafi gengist í umrædda ábyrgð. Varnaraðili vísar máli sínu til stuðnings til dóms héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-4871/2011.

Með vísan til alls framangreinds telur varnaraðili að sóknaraðili hafi ekki sýnt fram á að ógilda beri ábyrgðarskuldbindingu hennar vegna umrædds skuldabréfs. Beri því að hafna kröfu sóknaraðila.

Varðandi veðskuldabréf nr. Þ vísar varnaraðili til stuðnings aðalkröfu sinni um frávísun til 5. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Bendir varnaraðili á að framlögð gögn sóknaraðila sanni ekki að hann hafi beint kröfum sínum að varnaraðila og þeim hafi verið hafnað.

Til stuðnings varakröfu sinni vísar varnaraðili til þess að þegar sóknaraðili gekkst í umrædda ábyrgðarskuldbindingu hafi sóknaraðili gengist þrisvar sinnum áður í ábyrgðarskuldbindingar ýmist fyrir dóttur sína eða tengdason. Þá hafi sóknaraðili og eiginmaður hennar tvisvar sinnum ritað undir skilmálabreytingar vegna eldri ábyrgðarskuldbindinga. Þá hafi dóttir sóknaraðila og tengdasonur leitað til Ráðgjafarstofu um fjármál heimilanna þar sem m.a. hafi verið gerð sú tillaga að athugað yrði hvort sóknaraðili hefði laust veð þannig að D og E gætu greitt upp bankaskuldir sínar með lífeyrissjóðsláni þar sem það myndi lækka greiðslubyrði þeirra. Í kjölfarið, 4. maí 2004, hafi sóknaraðili aflað matsgerðar löggilts fasteignasala.

Með vísan til alls framangreinds telur varnaraðili að sóknaraðila og eiginmanni hennar hafi mátt vera ljósir fjárhagserfiðleikar D og E þegar þau hafi tekið ákvörðun um að lána þeim veð í fjórða sinn. Sóknaraðili geti því ekki borið fyrir sig að framkvæmd greiðslumats hafi verið forsenda fyrir ákvörðuninni um að lána veð sitt. Vísar varnaraðili til dóms Hæstaréttar í máli nr. 153/2005 [sic] máli sínu til stuðnings.

Til viðbótar telur varnaraðili rétt að minna á að framangreindu veðskuldabréfi hafi verið skuldbreytt fjórum sinnum að beiðni skuldara og hafi sóknaraðili skrifað undir skilmálabreytingarnar ásamt eiginmanni sínum, án þess að gera athugasemdir við ábyrgðir sínar, meintan skort á greiðslumati eða öðru sem þau hafi talið að leitt gæti til þess að ábyrgð þeirra væri niður fallin. Samkvæmt skilmálabreytingu 25. mars 2009 hafi sóknaraðili og eiginmaður hennar lýst því fyrir að þau gerðu sér grein fyrir í hverju ábyrgð þeirra sem veðleyfisgjafa væri fólgin og teldu hana samrýmast greiðslugetu sinni. Jafnframt hefðu þau kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Samkvæmt skilmálabreytingu veðskuldabréfsins 20. október 2010 hafi sóknaraðili ritað ásamt eiginmanni sínum undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Ég undirritaður hef kynnt mér efni skjals þessa auk upphaflegs skuldaskjals og geri mér grein fyrir í hverju ábyrgð mín sem eiganda hinnar veðsettu eignar er fólgin. Ef undirritaður er ekki skuldari og veðsetningin heyrir undir lög um ábyrgðarmenn nr. 32/2009, samþykki ég efni bréfs þessa með tilvísun til viðfests samnings um lánsveð.“

Þá telur varnaraðili kröfu sóknaraðila um ógildingu umræddrar ábyrgðarskuldbindingar niður fallna vegna tómlætis af hans hálfu. Sóknaraðili hafi ritað undir áðurnefnda ábyrgðarskuldbindingu 19. maí 2004 og hafi fyrst verið gerðar athugasemdir við ábyrgðina í júní 2012 eða rúmum átta árum eftir að sóknaraðili hafi gengist í umrædda ábyrgð. Varnaraðili vísar til dóms héraðsdóms Reykjavíkur í máli nr. E-4871/2011 máli sínu til stuðnings.

Að öllu framangreindu virtu telur varnaraðili að sóknaraðili hafi ekki sýnt fram á að ógilda beri ábyrgðarskuldbindingu hans vegna umrædds skuldabréfs. Beri því að hafna kröfu sóknaraðila.

Varðandi skuldabréf nr. Æ vísar varnaraðili til 5. gr. samþykktar fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki til stuðnings aðalkröfu sinni. Bendir varnaraðili á að framlögð gögn sanni ekki að hann hafi beint kröfum sínum að varnaraðila og þeim hafi verið hafnað.

Til stuðnings varakröfu sinni vísar varnaraðili til þess að af lánaskjölum sé ljóst að staðið hafi verið rétt að upphaflegri lánveitingu. Sóknaraðili hafi undirritað

fyrirgreint skuldabréf sem ábyrgðaraðili og hafi merkt við reit þar sem hann óskaði eftir undanþágu frá mati á greiðslugetu greiðanda. Samkvæmt skuldabréfinu hafi sóknaraðili ritað undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Með undirritun sinni á skuldabréf þetta staðfesta sjálfskuldarábyrgðaraðilar að þeir hafi kynnt sér efni upplýsingabæklings F um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila, en F er aðili að samkomulagi fjármálafyrirtækja, stjórnvalda og Neytendasamtakanna um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.“ Þá hafi sóknaraðili ritað undir skjal merkt „Lánsúmsókn einstaklinga“ þar sem sóknaraðili hafi ritað undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Hef kynnt mér efni bæklings um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila, auk samkomulags um sama efni sem fjármálastofnanir eiga aðild að.“ Í málinu liggja jafnframt fyrir að greiðslumat var framkvæmt vegna lántöku skuldara og hafi sóknaraðili ritað undir greiðslumatið. Greiðslumatið hafi verið jákvætt og gefið til kynna fullnægjandi greiðslugetu útgefanda skuldabréfsins. Samkvæmt skjalinu hafi sóknaraðili ritað undir eftirfarandi yfirlýsingu: „Framangreindar upplýsingar um skuldir og fjárhagsstöðu greiðanda eru að hluta til frá honum sjálfum komnar. Að því leyti eru forsendur mats á greiðslugetu hans og niðurstöður/ályktanir dregnar af þeim upplýsingum á hans ábyrgð. Þær eru því án ábyrgðar fyrir F. [...] Greiðandi og ábyrgðarmenn hafa fengið afhent, kynnt sér og skilið þetta mat á greiðslugetu greiðanda og samþykkt það sem fullnægjandi fyrir sig. Þeir hafa einnig kynnt sér efni upplýsingabæklings F um persónuábyrgðir og veðtryggingar þriðja aðila.“

Varnaraðili telur að hann hafi fylgt reglum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga við umrædda lánveitingu og að ekki hafi verið sýnt fram á að ógilda beri sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila vegna lánsins. Beri því að hafna kröfu sóknaraðila.

Vegna skuldabréfs nr. Ö vísar varnaraðili til stuðnings aðalkröfu sinni til 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki. Framlögð gögn sóknaraðila sanni ekki að hann hafi beint kröfum sínum að varnaraðila og þeim hafi verið hafnað.

Til stuðnings varakröfu sinni vísar varnaraðili til þess að af lánaskjölum sé ljóst að staðið hafi verið rétt að upphaflegri lánveitingu. Sóknaraðili hafi undirritað fyrirgreint skuldabréf sem ábyrgðaraðili. Samkvæmt skuldabréfinu hafi sóknaraðili ritað undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Ég undirritaður hef kynnt mér efni bréfs þessa og geri mér grein fyrir í hverju ábyrgð mín er fólgin og tel hana samrýmast greiðslugetu minni. Jafnframt hef ég kynnt mér upplýsingabæklings um ábyrgðir og efni gildandi samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.“ Í málinu liggur jafnframt fyrir að greiðslumat var framkvæmt vegna lántöku skuldara og ritaði sóknaraðili undir greiðslumatið. Greiðslumatið hafi verið neikvætt og gefið til kynna að lántakandi gæti ekki efnt skuldbindingar sínar miðað við þáverandi fjárhagsstöðu. Á greiðslumatinu hafi verið tekið fram að meira en helmingi lánsupphæðar yrði varið til greiðslu á skuldum lántakanda hjá FF. Þá hafi sóknaraðili ritað undir skjal merkt „Til ábyrgðarmanna fjárskuldbindinga“.

Bendir varnaraðili á að umræddu skuldabréfi hafi verið skuldbreytt 20. október 2010. Samkvæmt skilmálabreytingunni hafi sóknaraðili ritað undir svohljóðandi yfirlýsingu: „Undirritaðir ábyrgðarmenn staðfesta að þeir hafi kynnt sér efni skjals þessa auk upphaflegs skuldaskjals og geri sér grein fyrir ábyrgð sinni. Ef ábyrgðarskuldbindingin heyrir undir lög um ábyrgðarmenn nr. 32/2009 staðfesta undirritaðir ábyrgðarmenn framangreint með tilvísun til viðfests ábyrgðarsamnings.“ Þá hafi sóknaraðili ritað undir samning um sjálfskuldarábyrgð.

Varnaraðili telur að hann hafi fylgt reglum samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga við umrædda lánveitingu og að ekki hafi verið sýnt fram á að ógilda beri sjálfskludarábyrgð sóknaraðila vegna lánsins. Beri því að hafna kröfu sóknaraðila.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi ábyrgðarskuldbindinga sóknaraðila á lánum nr. Z, X, Y, Æ, Þ og Ö útgefnum til varnaraðila.

Í upphafi verður vikið að ábyrgðarskuldbindingum sóknaraðila samkvæmt skuldabréfum nr. Þ, Æ og Ö.

Í 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki kemur fram að það sé skilyrði fyrir meðferð úrskurðarnefndar að fjármálafyrirtæki hafi hafnað kröfu viðskiptamanns eða ekki hafi tekist að leysa málið með sátt innan fjögurra vikna frá því viðskiptamaður lagði málið fyrir fjármálafyrirtæki.

Sóknaraðili lagði fram bréf frá varnaraðila, dags. 26. júní 2012, þar sem fram kemur að óskað hafi verið eftir því að varnaraðili myndi meta gildi veðsetningar vegna lána nr. Z og Y. Á kvörtunareyðublaði sóknaraðila kemur fram að varnaraðili hafi hafnað kröfu sóknaraðila þann 26. júní 2012. Varnaraðili kveður framlögð gögn sóknaraðila ekki sanna að hann hafi beint kröfum sínum að varnaraðila og að þeim hafi verið hafnað. Sóknaraðili mótmælir því ekki að krafa varðandi umrædd skuldabréf hafi ekki verið borin upp við varnaraðila.

Í ljósi framangreinds verður að miða við að sóknaraðili hafi ekki borið kröfur varðandi skuldabréf nr. Þ, Æ og Ö upp við varnaraðila. Þegar af þeirri ástæðu verður ekki hjá því komist að vísa kröfu sóknaraðila varðandi umrædd skuldabréf frá úrskurðarnefndinni með vísan til 5. gr. samþykktu fyrir úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Að fenginni þessari niðurstöðu verður fjallað um gildi ábyrgðarskuldbindinga sóknaraðila samkvæmt skuldabréfum nr. Z, Y og X.

Í upphafi verður vikið að gildi veðsetningar fasteignar sóknaraðila samkvæmt skuldabréfi nr. Z.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga, dagsett 1. nóvember 2001, er undirritað af Sambandi íslenskra sparisjóða f.h. sparisjóða. FF var einn þessara sparisjóða og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. Verður varnaraðili talinn bundinn við efni þess. Umrætt samkomulag tekur m.a. til þess þegar einstaklingur hefur gefið út leyfi til að veðsetja fasteign sína til tryggingar skuldum annars einstaklings, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að meta greiðslugetu skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggja fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar, en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfesta það skriflega.

Óumdeilt er að varnaraðili framkvæmdi ekki mat á greiðslugetu E, útgefanda skuldabréfs nr. Z. Samkvæmt 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að meta greiðslugetu E. Verður varnaraðili að bera hallann af því að slíkt greiðslumat fór ekki fram og þar með hver niðurstaða þess hefði orðið og hvort sóknaraðili hefði eftir sem áður gengist í ábyrgð fyrir E eftir að hafa kynnt sér matið.

Ekki verður fallist á með varnaraðila að það að E, útgefandi skuldabréfs nr. Z, hafi búið heima hjá sóknaraðila geri það að verkum að sóknaraðili þekki til fjárhagsstöðu E eða að það hafi slík áhrif á skyldur varnaraðila samkvæmt samkomulaginu til að framkvæma greiðslumat eða á sanngirnismat á grundvelli 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga, að það ráði úrslitum. Enda hefur varnaraðili ekki fært fram gögn til stuðnings þeirri staðhæfingu sinni að sóknaraðila hafi verið kunnug fjárhagsstaða útgefanda skuldabréfsins. Vísar varnaraðili staðhæfingu sinni til stuðnings til annars láns, nr. X sem útgefið var af D, maka E, en E var útgefandi skuldabréfs nr. Z.

Ekki liggur fyrir hvenær sóknaraðila varð fyrst ljóst að með réttu hefði átt að kynna henni greiðslumat á skuldaranum með tryggilegum hætti og að þetta kynni að hafa áhrif á greiðsluskyldu hennar. Fæst ekki séð að þetta hafi komið upp við skilmálabreytingar á umræddum skuldabréfum. Í þessu ljósi telur nefndin sig ekki geta fallist á að sóknaraðili hafi sýnt af sér tómlæti sem leiði til þess að veðsetning fasteignar hennar verði látin standa.

Í ljósi alls framangreinds verður að telja að rétt sé að ógilda veðsetningu fasteignar sóknaraðila, að G, með skuldabréfi nr. Z, með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

Verður því næst vikið að skuldabréfum nr. Y og X. Skuldabréf nr. X var greitt upp með skuldabréfi nr. Y.

Óumdeilt er að varnaraðili framkvæmdi ekki mat á greiðslugetu D, útgefanda skuldabréfs nr. Y. Samkvæmt 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að meta greiðslugetu D. Verður varnaraðili að bera hallann af því að slíkt greiðslumat fór ekki fram og þar með hver niðurstaða þess hefði orðið og hvort sóknaraðili hefði eftir sem áður gengist í ábyrgð fyrir D eftir að hafa kynnt sér matið.

Ekki verður fallist á með varnaraðila að það að eiginmaður sóknaraðila riti undir skjal þar sem hann staðfesti að hafa kynnt sér bækling um perónuábyrgðir og óski eftir að greiðslugeta skuldara verði ekki metin hafi úrslitaáhrif á skyldur varnaraðila til að framkvæma greiðslumat skv. samkomulagi um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Ekki liggur fyrir hvenær sóknaraðila varð fyrst ljóst að með réttu hefði átt að kynna henni greiðslumat á skuldaranum með tryggilegum hætti og að þetta kynni að hafa áhrif á greiðsluskyldu hennar. Fæst ekki séð að þetta hafi komið upp við skilmálabreytingar á umræddum skuldabréfum. Í þessu ljósi telur nefndin sig ekki geta fallist á að sóknaraðili hafi sýnt af sér tómlæti sem leiði til þess að veðsetning fasteignar hennar verði látin standa.

Við mat á því hvort víkja eigi veðsetningu fasteignar sóknaraðila til hliðar, sbr. 36. gr. laga nr. 7/1936 verður að líta til þess að láninu var að hluta varið til greiðslu skuldabréfs nr. X, sem m.a. var tryggt með sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila.

Ekki liggja fyrir gögn um að varnaraðili hafi metið greiðslugetu D, útgefanda skuldabréfs nr. X. Verður því að miða við að greiðslumat hafi ekki farið fram.

Samkvæmt 3. mgr. 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að meta greiðslugetu D. Verður varnaraðili að bera hallann af því að slíkt greiðslumat fór ekki fram og þar með hver niðurstaða þess hefði orðið og hvort sóknaraðili hefði eftir sem áður gengist í ábyrgð fyrir D eftir að hafa kynnt sér matið. Hefðu því verið forsendur til að víkja til hliðar ábyrgð sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila samkvæmt skuldabréfi nr. D.

Í ljósi framangreinds verður að telja að rétt sé að víkja veðsetningu fasteignar sóknaraðila samkvæmt skuldabréfi nr. Y til hliðar með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfum sóknaraðila, M, varðandi skuldabréf nr. Þ, Æ og Ö er vísað frá.
Veðsetning fasteignar sóknaraðila að G, með skuldabréfi nr. Z, er ógild.
Veðseting fasteignar sóknaraðila að G, með skuldabréfi nr. Y, er ógild.

Reykjavík, 4. janúar 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson

Jóhann Tómas Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Oddur Ólason